

ARTS ESCÈNIQUES I I II

1. Presentació.

Les arts escèniques formen part de la història de les societats i contribueixen al desenvolupament social i humà perquè tenen un paper important en l'expressió i la preservació dels valors estètics i culturals de les societats i de la identitat dels pobles.

Les arts escèniques actuals han experimentat una evolució, de manera que a tota la tradició ancestral del teatre, el fet dramàtic o de la dansa s'ha sumat una concepció oberta i ampla del fet escènic que trenca els límits dels espais tradicionals i inclou experiències artístiques que poden ser anomenades arts d'acció o performatives, que presenten de vegades una absència de dramaturgia narrativa i s'enfoquen més en l'acció per a la reflexió dels participants.

Però, atenent la diversitat de corrents en el panorama actual, ens referirem a les arts escèniques com un terme inclusiu que fa referència al teatre i la dramatització, la dansa i les anomenades arts d'acció o performatives.

Les arts escèniques, a més de ser un mitjà d'expressió artística i de comunicació, és sobretot una forma de coneixement que beu tant de la intel·ligència racional i sensible, com de les capacitats vivencials i conceptuals.

La pràctica de les arts escèniques, el teatre, la dansa o les arts performatives ofereix l'accés al món de la imaginació i permet que les persones desenvolupen la seua creativitat mitjançant l'aplicació combinada de la sensibilitat i la racionalitat i contribueix a desenvolupar la identitat, l'autoexpressió, la integració de la personalitat i el pensament.

Contribueixen a la construcció de la identitat dels estudiants, ja que aprofiten tots els aspectes del jo —cos, veu, gestos, imaginació creativa, cultura i valors— la relació amb els altres, la interacció amb l'entorn, així com diferents aspectes de la intel·ligència per a percebre, comprendre, representar i interpretar la realitat, i transmetre les idees, els valors i els somnis propis mitjançant uns llenguatges simbòlics específics en situacions diverses de creació.

La història i l'evolució de les arts escèniques permeten rastrejar el desenvolupament de les formes d'expressió adoptades per aquests llenguatges simbòlics al llarg dels segles. El seu estudi és un dels mètodes més efectius per a desenvolupar, afirmar i salvaguardar la identitat cultural col·lectiva i alhora per a obrir-se al coneixement i el respecte de la diversitat i la riquesa de les cultures del món.

La matèria Arts Escèniques contribueix d'una manera inequívoca al perfil competencial de l'alumnat en finalitzar el batxillerat, especialment pel que fa a l'assoliment de la competència en consciència i expressió culturals.

Aquesta competència clau suposa valorar i respectar la manera en què les idees i els significats són expressats i comunicats de manera creativa en les diferents societats. Alhora, demana de les persones la implicació en la comprensió, el desenvolupament i l'expressió de les idees pròpies i el paper que desenvolupen les persones en la societat, de maneres diverses i en diversos contextos.

La funció contemporània de les arts escèniques és bàsicament integradora i relacional, ja que pretenen connectar amb tots els substrats de la realitat que compartim, i no tan sols romandre com una manifestació de "l'alta cultura".

Les arts escèniques ajuden l'alumnat adolescent a comprendre la identitat pròpia en desenvolupament continu, el patrimoni en un context de diversitat cultural i la forma com l'art i altres manifestacions culturals són una manera de veure el món i de transformar-lo.

La contribució de les arts escèniques resulta rellevant pel que fa a la competència en comunicació lingüística i a la competència plurilingüe, pel que comporta en la interactuació oral i escrita adequada en àmbits, contextos i amb propòsits comunicatius diversos. De fet, en el teatre, per exemple, la paraula, és a dir, el llenguatge verbal succeeix juntament amb el cos i el moviment, l'espai i el temps, i forma part indestruïble

de moltes de les seues propostes. A més, les dimensions històriques i interculturals pròpies de les arts escèniques permeten conèixer, valorar i respectar la diversitat lingüística i cultural de la societat.

La comprensió, la interpretació i la valoració crítica de tota mena de missatges lingüístics forma part inherent de la pràctica teatral, que, a més, fa possible apreciar la dimensió estètica del llenguatge i gaudir de la cultura literària, especialment en el seu vessant dramàtic.

L'ús d'eines tecnològiques multimèdia i la creació de continguts digitals en les diferents parts dels processos de creació de projectes artístics escènics, tant en la planificació com en la realització i la posterior difusió, contribueixen a l'assoliment de la competència digital.

La competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre implica la capacitat de reflexionar sobre un mateix per autoconèixer-se, acceptar-se i promoure un creixement personal constant. La contribució de les arts escèniques en aquest aspecte resulta del tot pertinent tal com es planteja en el present document, ja que les competències específiques descrites han de proporcionar la capacitat d'adaptar-se a la complexitat i als canvis, contribuir al benestar físic i emocional propi i de les altres persones, conservar la salut física i mental, expressar empatia i abordar els conflictes en un context integrador i de suport.

Igualment, podem esmentar la competència clau ciutadana, que contribueix al fet que l'alumnat participe plenament en la vida social i cívica, l'adopció conscient dels valors propis d'una cultura democràtica fonamentada en el respecte als drets humans o la reflexió crítica sobre els grans problemes ètics del nostre temps i el desenvolupament d'un estil de vida sostenible, temàtiques que la pràctica escènica permet treballar des de molts angles. Tots aquests elements són descriptius de la competència emprenedora.

Com que no hi ha cap matèria obligatòria a l'ESO d'Arts Escèniques, no es pot partir de competències específiques prèvies que tot l'alumnat haja pogut adquirir d'una manera general en acabar l'etapa secundària. Si bé hi ha alguna competència específica, criteris i sabers d'altres matèries, com ara Música, Llengua i Literatura, Educació Física i Educació Plàstica, Visual i Audiovisual, que es vinculen amb les arts escèniques i matèries optatives a l'ESO amb la mateixa denominació o similar, no es pot plantejar en termes estrictes de continuïtat en progressió. Per tant, el present document només parteix del perfil d'eixida de l'alumnat en finalitzar l'etapa educativa obligatòria.

Les línies que ordena aquesta proposta curricular de la matèria es dirigeixen a dotar l'alumnat d'unes competències específiques a través de sabers, amb els llenguatges i els procediments bàsics del món de les arts escèniques. Les competències pròpies de la pràctica de les arts escèniques impliquen per a l'alumnat crear, interpretar, valorar i apreciar obres del patrimoni cultural de l'entorn més pròxim al més global i també les produccions pròpies i dels seus companys.

En primer lloc, es presenten les cinc competències específiques de la matèria d'Arts Escèniques que defineixen els aprenentatges que l'alumnat ha d'adquirir en finalitzar l'etapa de batxillerat. Aquestes cinc competències estan relacionades amb cadascun dels blocs de sabers, que seleccionen alhora els continguts bàsics sense els quals no seria possible el seu assoliment.

Aquestes competències es desenvolupen de manera interactiva i enriquidora mútuament. La presentació no implica cap jerarquia ni ordenació cronològica i el lloc que es concedirà al desenvolupament de cada competència dependrà de la naturalesa particular de cada situació d'aprenentatge. Per exemple, la creació i la representació d'obres dramàtiques o coreografies requereix un temps suficient per a l'adquisició del llenguatge, el domini de les tècniques, les convencions i les pràctiques de la dramatúrgia o l'expressió del cos, així com l'adquisició de psicomotricitats complexes.

La continuïtat de la matèria en el segon curs de batxillerat, tot i desenvolupar les mateixes competències, permetrà aprofundir en la comprensió de l'alumnat del fet escènic i fer un ús més diversificat dels recursos als quals ja té accés.

En el segon curs caldrà presentar a l'alumnat una varietat més ampla d'experiències artístiques que toquen qüestions universals, així com qüestions personals i socials, i caldrà animar-los a desenvolupar una visió del món més profunda i a expressar d'una manera més madura els valors propis.

En el document s'inclou la referència a les relacions de cadascuna d'aquestes competències amb les competències clau, que són les que cal adquirir per al ple desenvolupament personal, social i professional de l'alumnat.

L'apartat següent, els sabers bàsics, són el grup de coneixements necessaris per a assolir el conjunt de les competències de la matèria, és a dir, els coneixements que tot l'alumnat ha d'adquirir al final del batxillerat. S'ha estructurat l'àrea en tres blocs interrelacionats, que han de ser treballats de manera integrada amb els subblocs corresponents. El primer, Percepció i anàlisi, té un primer subbloc de Percepció que busca aprofundir en els contextos històrics i culturals del repertori escènic, així com en els de la recepció escènica. Un segon subbloc d'Anàlisi aborda el conjunt d'elements que configuren l'art dramàtic i la dansa, a més d'un grup d'elements comuns a totes les disciplines escèniques.

El segon bloc, Creació, presenta sabers relacionats amb la creació i la posada en escena i la difusió de les produccions artístiques. El tercer bloc són els sabers en el seu vessant més vivencial mitjançant la interpretació i l'expressió corporal i vocal.

En les situacions d'aprenentatge es presenten un conjunt de principis que orienten com organitzar activitats articulades perquè l'alumnat pugui assolir certs fins o propòsits educatius en la matèria.

Finalment, l'apartat referent als criteris d'avaluació estableix el grau d'aprenentatge que s'espera que haja assolit l'alumnat en les diferents competències específiques. Cada competència comporta associats diferents criteris d'avaluació, en els quals es diferencia el nivell d'assoliment de cadascun dels cursos en què s'imparteix.

2. Competències específiques.

2.1. Competència específica 1.

Apreciar i argumentar l'aportació de les manifestacions escèniques al patrimoni cultural, participant-hi activament en la recepció a través de diferents canals i valorant la diversitat de tradicions, gèneres i estils estètics. Descripció de la competència

L'acompliment d'aquesta competència ha de permetre a l'alumnat el coneixement del patrimoni cultural en el vessant de les arts escèniques en situacions de participació activa.

Aquest coneixement s'haurà de basar en una tria representativa de manifestacions escèniques atenent el valor dels seus continguts, significats artístics i ètics i respectuosa amb la diversitat de tradicions culturals.

La participació activa en la recepció i la promoció de les arts escèniques a través de tots els canals i els contextos possibles (assistència a representacions en viu, visites a teatres i trobades amb artistes, lectura de textos, mitjans audiovisuals, xarxes socials) serà una de les claus per a aconseguir l'alfabetització pròpia de cada llenguatge artístic. Una alfabetització artística entesa, en essència, com a educadora de la mirada i l'escolta activa de la ciutadania. En convertir-se en espectadors en el sentit d'usuaris actius, reflexius i crítics dels recursos i béns culturals, haurien de ser capaços de comprendre, apreciar i gaudir de l'art de la societat en què viuen, no solament com una opció de lleure, sinó com una font de coneixement.

La implicació de l'alumnat com a públic els permetrà entrar en contacte amb els elements que influeixen en la percepció dels espectadors: la posada en escena, l'escenografia i l'organització de la relació escenari-públic. A través de gèneres i estils estètics diversos, la matèria de treball del teatre, la dansa, les arts d'acció o performatives, són les persones, les seues idees, les emocions, els sentiments, els seus conflictes. Per tant, les arts escèniques són un vehicle per a la comprensió de les relacions humanes en tota la seua complexitat.

Aquesta competència específica d'apreciació contribueix a l'assoliment fonamental de la competència clau en consciència i expressió culturals, que suposa valorar les manifestacions artístiques com a vehicle d'expressió lliure i comunicació creativa d'idees i significats en totes les societats. A més de la seua aportació com a font de coneixement, creació i comprensió de la identitat personal i cultural pròpia en un món divers i esdevindre un factor de transformació social.

No és aliena, però, a altres competències clau, com ara la comunicació lingüística, necessària per a argumentar, o una competència com ara la personal, social i d'aprendre a aprendre, que implica reflexionar sobre un mateix i el seu entorn per autoconèixer-se, acceptar-se i promoure un creixement personal constant, entre altres capacitats.

O la competència ciutadana, pel que fa a la participació plena en la vida social i cívica, en l'adopció conscient dels valors propis d'una cultura democràtica fonamentada en el respecte als drets humans, com ara la llibertat d'expressió o la reflexió crítica sobre els grans problemes ètics i els desafiaments del nostre temps.

Reptes com ara l'adquisició d'un compromís ciutadà en l'àmbit local i global davant de les situacions de desigualtat o exclusió es podran assolir millor des de la valoració de la diversitat personal i cultural que proporciona el coneixement de les arts escèniques a través de la participació activa en la seua recepció i promoció.

Al final del 1r curs de batxillerat, l'alumnat haurà d'incrementar la sensibilitat artística i el criteri estètic en l'apreciació de les arts escèniques com a fonts de formació i enriquiment personal.

Al final del 2n curs de batxillerat, l'alumnat haurà de contrastar i reflexionar de manera crítica sobre el valor social de les arts escèniques i la seua contribució al patrimoni artístic i cultural, al conreu de drets, com ara el de la llibertat d'expressió, a la creació de la identitat pròpia i l'enriquiment personal i cultural.

2.2. Competència específica 2.

Analitzar propostes escèniques en contextos històrics diversos des d'un punt de vista crític i estètic, relacionant-ne els components, l'estructura i la finalitat comunicativa amb els aspectes socioculturals.

2.2.1. Descripció de la competència.

L'acompliment d'aquesta competència ha de permetre a l'alumnat anar més enllà de la simple participació com a públic de les arts escèniques. Analitzar propostes escèniques demana convertir-se en espectadors conscients, ajuda a comprendre les obres dramàtiques, el llenguatge de la dansa i els principis coreogràfics, les aportacions vivencials de les propostes performatives, la finalitat comunicativa en cada cas i, com a conseqüència, a desenvolupar la capacitat de pensament crític i sentit estètic, així com ampliar els coneixements culturals.

L'anàlisi implica identificar els components significatius específics i les estructures de cada disciplina artística o la finalitat comunicativa, a partir de diversos criteris d'apreciació, però també els aspectes socioculturals i fer connexions entre aquests elements.

Comunicar les anàlisis i les interpretacions d'obres escèniques els ajuda a identificar els elements importants de l'experiència escènica pròpia, a establir vincles amb les experiències prèvies o identificar el que s'ha après i els mètodes utilitzats.

Per últim, en aquesta competència específica s'ha d'entendre l'acció d'analitzar com una revisió de les valoracions prèvies en funció del seu context històric i la construcció d'arguments per a emetre judicis crítics i estètics.

La sensibilització amb el món més ampli de les arts, l'expressió d'idees, opinions, sentiments i emocions incidirà en el rigor en l'execució de les produccions escèniques pròpies que es treballaran en l'assoliment de les altres competències específiques de la matèria.

La contribució més significativa d'aquesta competència al perfil final de l'alumnat del batxillerat recau en el coneixement i la valoració crítica de les realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució.

També en el desenvolupament de la sensibilitat artística i el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.

Per a assolir la competència seran condicions necessàries refermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina i dominar, tant en la seua expressió oral com escrita, les llengües d'aprenentatge de l'alumne.

Aquesta competència específica contribueix a l'assoliment fonamental de la competència clau en consciència i expressió culturals, que suposa implicar-se, de diverses maneres i en diversos contextos, en la comprensió, el desenvolupament i l'expressió de les idees pròpies i del sentit del paper que desenvolupem en la societat.

L'anàlisi crítica i estètica de manifestacions escèniques, per a després compartir l'opinió pròpia, permet expressar-se de manera oral, escrita o multimodal amb fluïdesa, coherència, correcció i adequació als diferents contextos, participar en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa o argumentar les opinions, capacitats pròpies de la competència clau en comunicació lingüística.

La cerca avançada i amb criteri de la informació necessària per a assolir aquesta competència específica, així com la creació, la integració i la reelaboració de continguts digitals de manera individual o col·lectiva amb ús imprescindible de les eines tecnològiques, són capacitats de la competència clau digital.

Analitzar idees relatives a la dimensió social, històrica, cívica i moral a través de les arts escèniques i adoptar judicis propis i argumentats davant de problemes ètics i filosòfics fonamentals i d'actualitat remetent a la competència clau ciutadana.

A més, en l'entorn de la competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre, aquesta específica requereix comparar, analitzar, avaluar i sintetitzar dades, informació i idees dels mitjans de comunicació amb esperit crític, per a obtenir conclusions lògiques de manera autònoma i mostrar sensibilitat envers les emocions i les experiències dels altres.

Al final del 1r curs de batxillerat, l'alumnat haurà d'analitzar una obra escènica o un fragment i identificar-ne els elements significatius, a partir de diversos criteris d'apreciació.

Al final del 2n curs de batxillerat, l'alumnat haurà d'analitzar una obra escènica o un fragment i identificar-ne els aspectes històrics i socioculturals, fer connexions amb experiències prèvies i utilitzar el vocabulari específic adequat en l'elaboració de comentaris crítics personals.

2.3. Competència específica 3.

Planificar i crear produccions escèniques individuals i col·lectives mitjançant ús d'elements, tècniques i processos dels diferents llenguatges artístics a partir d'estímuls diversos, donant expressió concreta a idees, sentiments o emocions, i valorant tant el procés com el resultat final.

2.3.1. Descripció de la competència.

L'acompliment d'aquesta competència ha de permetre a l'alumnat participar en la dinàmica creativa de les arts escèniques i mobilitzar simultàniament la seua imaginació i el seu pensament divergent i convergent.

Crear implica estar obert als estímuls per a la creació i aplicar idees, imatges, emocions, sensacions o sentiments evocats per l'estímul. La creació escènica necessita explorar les diverses maneres de transmetre les idees creatives mitjançant l'acció dramàtica, l'expressió del cos o el moviment i la capacitat de transposar-los en sons i imatges, aprofitant el potencial artístic dels elements multimèdia en les produccions.

Per a dur a terme una creació escènica, individual o col·lectiva, caldrà conèixer, utilitzar els elements, les tècniques i els processos comuns i diversos dels diferents llenguatges, dramàtic, de la dansa i altres enfocaments artístics contemporanis, i experimentar-hi. Fer ús de les experiències personals pròpies i del repertori gestual. Triar els elements més significatius en relació amb la intenció creativa i perfeccionar els mètodes per a utilitzar-los.

Tot això pot abocar a la planificació de la creació escènica com a projecte artístic per ser presentat davant d'un públic.

Planificar inclou la tria creativa d'idees i elements significatius, establir convencions per a gestionar el grup, organitzar de manera coherent i eficaç el material dramàtic, coreogràfic o artístic en general, així com les fases del procés, la gestió del temps i la revisió constant d'aquests per a fer ajustos i perfeccionar, si cal, la creació.

Les produccions escèniques de l'alumnat haurien de transmetre la percepció pròpia de la realitat, i reflectir la recerca d'autenticitat, originalitat i expressivitat. També hauria de reflectir el desenvolupament dels interessos afectius, cognitius, socials i culturals propis, sense oblidar la doble possibilitat de treball individual i la importància de la interacció i la cooperació entre les persones del grup.

Descriure i comentar la seua experiència de creació i planificació i identificar el que n'han après, així com les estratègies i els mètodes que han utilitzat per a transferir l'aprenentatge a diferents contextos, serien capacitats derivades de l'assoliment d'aquesta competència específica.

Aquesta competència específica contribueix a l'assoliment fonamental de la competència clau en consciència i expressió culturals, ja que suposa seleccionar i integrar amb creativitat diversos mitjans, suports i tècniques per a dissenyar i planificar projectes artístics.

Adaptar i organitzar els seus coneixements, destreses i actituds per a respondre amb creativitat i eficàcia a la producció cultural o artística, utilitzar llenguatges, tècniques, eines i recursos diversos i valorar tant el procés com el producte final.

A més, el fet de dur a terme un procés de creació i prendre decisions, amb sentit crític i ètic, i aplicar coneixements tècnics específics i estratègies àgils de planificació i gestió de projectes, reflexionar sobre el procés realitzat i el resultat obtingut com una oportunitat per a aprendre, permet situar aquesta competència específica en relació amb la competència clau emprenedora.

La distribució en un grup de tasques, recursos i responsabilitats de manera equànime, segons els objectius inherents amb una bona planificació d'un projecte, en aquest cas escènic, formen part de les capacitats que requereixen la competència clau personal, social i aprendre a aprendre. De la mateixa manera, la creació, la integració i la reelaboració de continguts digitals de manera individual o col·lectiva, així com aplicar mesures de seguretat i respectar els drets d'autoria per a ampliar els recursos i generar nou coneixement, ho seran de la competència digital.

Independentment que la competència en comunicació lingüística constitueix la base per al pensament propi i per a la construcció del coneixement en tots els àmbits del saber, està especialment vinculada a una competència específica de creació escènica, atesa l'especial relació del llenguatge dramàtic amb els usos de l'oralitat, l'escriptura de textos, la dimensió estètica del llenguatge i la cultura literària dramàtica i general.

Al final del 1r curs de batxillerat, l'alumnat haurà d'aplicar idees per a la creació i l'organització d'una peça escènica senzilla, en què utilitze elements del teatre, la dansa i altres llenguatges artístics.

Al final del 2n curs de batxillerat, l'alumnat haurà de crear i planificar una peça escènica complexa a partir d'estímulos diversos i utilitzar elements dels diferents llenguatges artístics per a donar expressió concreta a les idees, els sentiments o les emocions propis.

2.4. Competència específica 4.

Interpretar obres o peces escèniques de creació pròpia o aliena mitjançant els instruments expressius i comunicatius del cos, la veu, el moviment, el temps i l'espai, fent-hi ús de la memòria sensorial i afectiva personal i del grup.

2.4.1. Descripció de la competència.

Interpretar obres dramàtiques és recrear un món amb la intenció de comunicar-lo als altres.

A través de l'anàlisi de la proposta escènica dramàtica, inclòs, si és el cas, l'anàlisi d'un text, l'alumnat hauria d'explorar els possibles significats per a proposar-ne una interpretació personal que es revela mitjançant l'ús dels instruments expressius i comunicatius del cos, la veu i l'espai.

L'alumnat, en assumir la funció d'actors o actrius, ha d'estar obert a la diversitat de les persones, tractar d'entendre les motivacions que donen lloc a diferents comportaments humans i fer-los seus. Mitjançant la memòria sensorial i afectiva poden trobar els sentiments i les emocions inspirats per al personatge i l'obra dramàtica. Interpretar permet assimilar el contingut dramàtic d'una obra, el caràcter expressiu i el llenguatge dramàtic específic, així com les actituds, i experimentar estratègies per a transmetre el seu significat.

En el cas de la dansa, per la seua naturalesa, només pot revelar el seu significat a través d'un intèrpret. La interpretació com a ballarins i ballarines ofereix a l'alumnat l'oportunitat de descobrir les característiques sensibles i dinàmiques de la dansa, explorar diferents registres i matisos del cos en moviment, i apropiar-se-la i personalitzar-la. Atents a les característiques tècniques, sensorials i expressives del moviment, els intèrprets creatius utilitzen les seues habilitats físiques per a traduir i comunicar sensacions, idees i sentiments i explorar diferents maneres d'expressar-se, explicar una història o representar la realitat.

A través de l'expressió es busca que l'alumnat utilitze les habilitats, els coneixements o les tècniques pròpies de cada disciplina per a donar forma a les obres pròpies, cosa que els permetrà comunicar, interpretar i executar-los a través de llenguatges diversos.

Interpretar implica, per tant, familiaritzar-se amb el contingut dramàtic, coreogràfic i artístic de l'obra, identificar i utilitzar elements dels llenguatges, tècnics i estructurals. Reconéixer el significat i, si és el cas, els aspectes històrics o socioculturals que poden afectar la representació. Experimentar amb els elements expressius de l'obra i fer ús de recursos i experiències sensorials, emocionals i cinestèsiques per a buscar diferents maneres de transmetre el contingut.

Però interpretar consisteix també a adaptar aquests elements a la intenció del creador i a la representació, així com posar en pràctica les convencions establides i ajustar el seu rendiment als altres en un treball d'escolta activa, col·laboració i respecte.

La competència específica d'interpretar obres dramàtiques i danses contribueix al perfil del final d'etapa, ja que ajuda a consolidar una maduresa personal i social amb el respecte, la responsabilitat, l'autonomia i la cooperació com a valors i a refermar els hàbits d'activitat corporal per a afavorir el benestar físic i mental.

A la consecució de la competència clau en consciència i expressió culturals, ja que permet descobrir l'autoexpressió com a experiència vital, a través de la interacció corporal, de les diferents eines i llenguatges artístics, enfrontar-se a situacions que fomenten el coneixement i l'acceptació pròpia i dels altres, i apreciar els valors de l'empatia i la col·laboració.

L'expressió oral i les interaccions comunicatives formen part de la competència clau lingüística que, en determinades manifestacions escèniques, assumeixen un paper predominant.

La competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre fa referència a mostrar sensibilitat envers les emocions i les experiències dels altres, i ser conscient de la influència que exerceix el grup en les persones, per a consolidar una personalitat empàtica i independent i desenvolupar la intel·ligència. La contribució d'una competència específica d'interpretació fomenta aquesta capacitat.

Al final del 1r curs de batxillerat, l'alumnat haurà d'interpretar peces escèniques i fer ús dels instruments expressius i comunicatius del cos, la veu, el moviment i l'espai.

Al final del 2n curs de batxillerat, l'alumnat haurà d'interpretar peces escèniques i fer ús dels instruments i els recursos expressius, la memòria sensorial i afectiva personal i del grup, ajustant-lo a la naturalesa de l'obra i la seua intenció comunicativa.

2.5. Competència específica 5.

Posar en escena produccions artístiques d'un repertori de diferents cultures i períodes històrics cooperant en l'organització dels elements artístics diversos, les fases i l'assumpció de rols.

2.5.1. Descripció de la competència.

Aquesta competència específica complementa la de creació i interpretació quant a la consecució d'un producte final en forma d'espectacle, presentació o representació que culmina un projecte artístic de caràcter escènic.

La posada en escena permet experimentar el repte de posar en pràctica tota l'experiència escènica de manera conjunta.

Els estudiants tenen l'oportunitat de conjugar de manera col·lectiva tots els elements artístics seleccionats prèviament de creació, dramàtica o coreografia, amb la interpretació, al servei de l'expressió final de les idees, la visió pròpia del món, els valors o els interessos.

Posar en escena implica seleccionar elements dramàtics, expressius i plàstics específics de les arts escèniques i de les altres arts i integrar-los amb creativitat i de manera col·laborativa, per a dissenyar un projecte que responga a una finalitat determinada.

Plantejar posar en escena obres d'un repertori de cultures i períodes històrics diversos permet conèixer el concepte i les característiques d'un espectacle, les seues tipologies bàsiques.

També permet abordar la seqüenciació de l'escenificació, les àrees de treball, tècnica, estètica, creativa i de producció, el repartiment de tasques i l'assumpció de rols per al disseny d'un muntatge escènic. Entre aquestes, la direcció artística de projectes escènics. Les funcions de la direcció escènica, els coneixements de dramàtica, la coreografia, la disposició i les estratègies per a la correcta organització dels assajos, les seues fases, la tipologia i els objectius i la gestió eficaç del temps disponible.

La posada en escena a més invoca la relació amb altres matèries artístiques i a entendre els vincles entre els seus respectius llenguatges simbòlics. L'escenificació obri la possibilitat de plantejar i dissenyar l'espai escènic en els seus vessants visual i sonor i la interacció amb elements tecnològics multimèdia.

Finalment, culminar la posada en escena amb la representació davant del públic permet compartir les seues experiències d'actuació amb altres, establir vincles amb els aprenentatges anteriors i confrontar les seues opcions artístiques amb les persones del grup.

La competència posar en escena produccions artístiques, obres dramàtiques i danses contribueix al perfil del final d'etapa en ajudar l'alumnat a adaptar i organitzar els seus coneixements, destreses i actituds per a respondre amb creativitat i eficàcia a qualsevol exercici de producció cultural o artística, valorar el producte final i utilitzar tota mena de llenguatges, codis, tècniques, eines i recursos plàstics, visuals, audiovisuals, musicals, a més dels corporals o escènics.

Respecte de la competència clau en consciència i expressió culturals, en posar en escena es valoren les diferents eines i llenguatges artístics per a produir projectes artístics i culturals sostenibles exemples de nous reptes personals i professionals vinculats amb la diversitat cultural i artística.

La competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre fa referència a mostrar sensibilitat envers les emocions i les experiències dels altres, i ser conscient de la influència que exerceix el grup en les persones, per a consolidar una personalitat empàtica i independent i desenvolupar la intel·ligència. La contribució d'una competència específica d'interpretació fomenta aquesta capacitat.

Al final del 1r curs de Batxillerat, l'alumnat haurà d'aplicar idees per la posada en escena de produccions escèniques d'un repertori divers i participar activament en la seua realització.

Al final del 2n curs de Batxillerat, l'alumnat haurà de posar en escena produccions escèniques complexes a partir de l'expressió artística personal i exercir els diferents rols del projecte.

3. Sabers bàsics.

3.1. Introducció.

Els sabers bàsics següents han estat seleccionats com el conjunt de continguts necessaris per a adquirir i desenvolupar les competències específiques que s'han formulat prèviament.

La matèria abasta sabers de diferents llenguatges artístics tals com el teatre, la dansa i les arts d'acció o performatives. A través dels coneixements i la pràctica creativa que impliquen s'hauria de permetre el treball per a assolir les competències específiques de la matèria.

Les produccions artístiques escèniques creades a l'aula s'haurien de sostindre sobre la base de sabers fonamentals per al bagatge personal, social i cultural de l'alumnat. El professorat hauria d'enfocar-los amb la flexibilitat necessària per a adaptar-los i ampliar-los, si és el cas, amb la finalitat de donar resposta a les necessitats educatives concretes del seu alumnat, la seua diversitat i les característiques socioculturals de l'entorn del centre.

L'organització de sabers respon a la intenció de diversificar, d'una banda, un bloc conformat de sabers relacionats amb la percepció i l'anàlisi de les arts escèniques. Una presa de contacte amb la idea de la recepció escènica en tota la seua diversitat: teatre, dansa, arts d'acció o performatives amb la idea de percebre, analitzar i comunicar les obres artístiques escèniques com a elements pel desenvolupament personal i l'apreciació del repertori i el patrimoni cultural.

D'altra banda, un conjunt de sabers pràctics i d'experimentació indispensables del procés creatiu que aportarà a l'alumnat les destreses i les habilitats necessàries per a comunicar-se a través de la pràctica artística.

Com que la matèria d'Arts Escèniques serà present en els dos nivells del batxillerat, s'ha reflectit una gradació orientativa entre aquests dos cursos i s'ha realitzat una proposta dels sabers que, amb una consecució lògica, s'aconsella introduir en el primer curs per a assegurar la incorporació del conjunt de sabers en l'assoliment de les competències específiques de la matèria en concloure l'etapa.

3.2. Bloc 1: Percepció i anàlisi

Els sabers d'aquest bloc són transversals a totes les competències, tot i estar especialment vinculats a C1 i C2.

Subbloc 1.1 Percepció	1r curs	2n curs
Grup 1 Repertori Escènic		
Arts escèniques: conceptes, tipologies i funcions.	X	
Evolució històrica: tradicions, períodes, gèneres i estils estètics. Contemporaneïtat. Tendències actuals.	X	X
Elements comuns i convencions: ritualitat, dramaticitat, teatralitat, performativitat.	X	
Patrimoni escènic valencià i de diferents cultures: textual, espacial, coreogràfic, immaterial.	X	X
Grup 2 Recepció Escènica		
Elements en la recepció d'un espectacle escènic: informació prèvia, observació, impacte.		X
Espais escènics.	X	
El públic: tipologia i funcions.		X
Criteris d'apreciació i comunicació: concepte, proposta, interpretació, elements visuals i sonors.	X	X
Valors estètics i actituds ètiques de creador i receptor.	X	X
Referències: connexions amb altres elements artístics i socioculturals, professions relacionades.		X
Subbloc 1.2 Anàlisi	1r curs	2n curs
Grup 1 Elements de l'Art Dramàtic		

Dramatúrgia: trama, personatges, detonant, acció, conflicte, espai, temps.	X	X
Construcció de personatges: cos, veu, caracterització.	X	X
Textos dramàtics. Literatura dramàtica.	X	X
Formes dramàtiques i tradicions estètiques, tècniques expressives, tipus de discurs.		X
Grup 2 Elements de la Dansa		
Conceptes: cos, temps, espai, energia, interrelació, expressió.	X	
L'instrument del cos. Tècnica d'expressió: gestos i moviments.	X	X
Elements expressius i simbòlics.	X	X
Cultura musical.	X	X
Grup 3 Elements Comuns		
Gest, text, veu, acció dramàtica, acció dansada.	X	X
Elements visuals i sons: escenografia, il·luminació, ambient sonor, vestuari.	X	
Elements d'altres llenguatges i pràctiques artístiques contemporànies.		X

3.3. Bloc 2: Creació

Els sabers d'aquest bloc són transversals a totes les competències, tot i estar especialment vinculats a C3 i C5.

Subbloc 2.1 Creació Escènica	1r curs	2n curs
Grup 1 Creació d'Espectacles Escènics		
Estímul creatiu.	X	X
L'espectacle escènic: concepte, característiques, tipologies bàsiques.	X	
Formes contemporànies de presentació escènica.		X
L'elecció creativa: contingut, forma i estil.	X	X
Creació performativa.		X
Consciència de grup: sensibilitat i socialització. Escolta activa i respecte.	X	X
Grup 2 Creació Dramàtica		

Esquema dramàtic: tema, personatge, conflicte, temps, trama.	X	X
Estructures dramàtiques actuals.	X	X
Mètodes d'escriptura teatral.		X
Creació de personatges: individus, tipus, estereotips, arquetips.	X	
Formes dramàtiques: convencions, tipus de discurs, tradicions estètiques.	X	
Grup 3 Creació Coreogràfica		
Principis coreogràfics: processos de composició, estructura coreogràfica.	X	X
El cos com a matèria primera: gestos i moviments.	X	X
Convencions de la dansa: respecte al grup, la tècnica del moviment, salut i seguretat i posada en escena.	X	
Cultura musical: estils, períodes, formes, estructures, ritmes, temps i compassos.		X
Subbloc 2.2 Posada en escena	1r curs	2n curs
Grup 1 Direcció Escènica		
Funcions de la direcció escènica.		X
Tècniques teatrals: dramatúrgia.	X	
Tècniques de la dansa: coreografia.		X
Assajos: tipologia, finalitat, fases i organització.	X	X
Estratègies de supervisió i resolució de problemes.		X
Grup 2 Espai Escènic		
Espai visual: escenografia física i virtual, recursos plàstics, disseny d'il·luminació, vestuari, caracterització.		X
Espai sonor: música, recursos sonors.	X	
Eines digitals multimèdia.	X	X
Grup 3 Producció i Realització de Projectes Escènics		
Disseny d'un espectacle: equips, fases i àrees de treball.	X	X

Seqüenciació d'un projecte escènic.	X	
Interacció amb elements tecnològics multimèdia.	X	X
Implicació en els projectes col·lectius.	X	X
Plantejaments ètics i responsables.	X	X
Grup 4 Difusió		
L'experiència davant del públic general.		X
Exhibició i distribució de productes escènics.	X	
Interacció en xarxes socials.	X	X

3.4. Bloc 3 Interpretació

Els sabers d'aquest bloc són transversals a totes les competències, tot i estar especialment vinculats a C4 i C5.

Subbloc 3.1 Tècniques d'interpretació	1r curs	2n curs
Grup 1 Mètodes Interpretatius		
Tècniques de preparació a la interpretació: joc simbòlic, improvisació, dramatització, creació individual i col·lectiva.	X	
Mètodes interpretatius actuals. Teatre, dansa, arts d'acció o performatives.		X
Elements de la interpretació dramàtica: personatge, conflicte, situació, acció.	X	
Personatge dramàtic: anàlisi, caracterització, construcció, graus de representació, objectius, funcions.	X	X
Pautes d'atenció, percepció i memòria per a la interpretació.	X	X
Valoració de processos i resultats.		X
Grup 2 Recursos		
Treball: textual, musical i audiovisual.	X	X
Terminologia pròpia del teatre, de la dansa i altres arts escèniques.	X	X
Entrenament corporal: consciència d'esquema corporal, mobilitat, cura del cos.	X	

Tècniques d'escolta activa. Solidaritat i respecte.	X	X
Subbloc 3.2 Expressió Corporal	1r curs	2n curs
Exercitació de les possibilitats del gest i el moviment.		X
Relació del cos amb l'espai, els objectes i les altres persones.	X	
Coordinació.	X	X
Repertori gestual.	X	X
Moviment en l'espai: formes, direccions, nivells, traçats, dimensions. Moviment grupal.	X	X
Veu expressiva: respiració, dicció, vocalització, articulació, prosòdia, projecció.	X	X
Control de les emocions i els sentiments en l'expressió.	X	X

4. Situacions d'aprenentatge.

Perquè totes les dimensions de la pràctica de les arts escèniques es puguen implementar plenament a l'aula és important parar atenció a l'entorn pedagògic en què es desenvolupa l'alumnat.

Arts Escèniques ha de permetre la construcció de coneixements integradors basats en un aprenentatge essencialment procedimental, sense obviar, però, la teoria i la conceptualització, ni les actituds i els valors que aquests aprenentatges necessàriament comporten.

L'aula d'Arts Escèniques hauria de ser un lloc on es produeixen nombroses accions i intercanvis en un clima de confiança i respecte. Que proporcione als estudiants un entorn de suport on se senten lliures d'assumir riscos, mostrar iniciativa i ser creatius i autònoms.

Les competències que cal assumir demanen estar oberts al treball creatiu, expressar les seues idees, intercanviar punts de vista, implicar-se en un projecte i aprendre a perseverar.

Així caldria establir espais d'aprenentatge adaptats als requisits de creació, representació i valoració d'obres escèniques, i oferir un entorn ric en recursos documentals i artístics de qualitat. S'hauria de posar a disposició eines i suports tecnològics, llibres i material audiovisual sobre teatre, dansa i altres arts performatives per a estimular la creativitat dels estudiants, proporcionar elements per a la reflexió i enriquir el seu coneixement del món artístic escènic.

Les situacions d'aprenentatge s'haurien d'ampliar, en determinats moments, fora de l'aula. La interacció entre l'interpret i l'espectador fa que cada actuació de teatre, dansa o arts performatives siga un esdeveniment únic, independentment de l'abast, i els estudiants han de tindre l'oportunitat de viure esdeveniments escenificats.

A més, per a donar suport al desenvolupament de totes les competències específiques i en especial la CE1 i la CE2, és important que l'alumnat assistisca a representacions de teatre, dansa, performance, etc.

El professorat té un paper determinant per a ajudar els estudiants a implicar-se en l'àmbit personal en el procés de creació, interpretació o recepció i anàlisi, a integrar les seues experiències i desenvolupar la consciència pròpia, així com a prestar una atenció especial a les seues necessitats físiques, cognitives i socials particulars.

De vegades caldrà que el professorat assumisca el paper de facilitador per a fomentar la reflexió, l'intercanvi d'idees i afrontar els reptes que plantegen les seues opcions artístiques. A mesura que els estudiants siguen capaços d'assumir més responsabilitat en la creació i el rendiment, els professors haurien de deixar el màxim de marge possible alhora que ofereixen una opinió externa sobre les seues propostes, els ajuden a gestionar el seu aprenentatge i els orienten cap a altres recursos dins del centre o de l'entorn.

Finalment, els docents haurien de fer el paper de "mediador cultural", capaç de comunicar la passió per les arts escèniques i establir vincles entre el passat i el present o entre les diferents formes de l'art, mantindre's al dia de l'evolució del món escènic i compartir aquest coneixement amb l'alumnat.

Les situacions d'aprenentatge han de ser variades, que plantegen reptes adients i ajuden l'alumnat a desenvolupar, consolidar i dominar les seues capacitats.

Haurien d'atendre la importància de la transferència dels aprenentatges, incloent-hi activitats que permeten als alumnes contextualitzar els seus coneixements i habilitats. D'aquesta manera, l'alumnat podrà adquirir nous aprenentatges, establir relacions amb els aprenentatges anteriors i descobrir-ne la importància en la vida quotidiana.

Per a dissenyar situacions significatives d'aprenentatge caldria inspirar-se en els interessos, els referents culturals i altres matèries dels estudiants i permetre establir vincles amb les àmplies àrees d'aprenentatge.

Han de ser adequades per a una instrucció diferenciada i permetre als estudiants explorar una gamma tan àmplia com siga possible d'experiències sensorials, relacionades amb el joc dramàtic, l'expressió corporal i les estètiques.

S'ha de posar èmfasi en l'autenticitat, entesa com a demostració d'un esforç d'implicació personal per part de l'alumnat que intenta anar més enllà dels tòpics i els estereotips per a buscar solucions noves. També en l'expressivitat i la recerca de l'originalitat en la creació, la interpretació i la valoració de les obres escèniques.

S'han d'incloure tasques complexes que reflectisquen les capacitats de l'alumnat, que involucren tots els aspectes de les competències i mobilitzen recursos diversos, que els deixen marge per a determinar els passos de la progressió artística pròpia i permeten seleccionar les estratègies adequades.

Es pot establir una progressió entre situacions dissenyades per al primer curs de Batxillerat i les del segon curs atenent l'assumpció d'una responsabilitat cada vegada més gran en la realització dels projectes que se'ls proposa.

Les situacions d'aprenentatge tindran sentit quan despertem l'interés i el compromís de l'alumnat, estimulen el seu pensament i els impulsen a trobar solucions personals als problemes que aquestes plantegen.

També són significatives quan són riques i obertes, en el sentit que ofereixen als estudiants opcions entre un ventall de solucions possibles.

Ja siga en situacions de creació, interpretació o apreciament d'obres escèniques, els estudiants han d'experimentar els avantatges, els reptes i la sinergia del treball en equip. En el teatre, la dansa i les altres arts performatives, la comunicació es valida a ulls dels companys i companyes i del públic. Aquesta interacció influeix tant en el procés de creació o actuació com en el seu resultat. L'alumnat ho ha de tindre en compte i fer ús dels diferents elements escènics. Actuen per a les persones del seu grup per a posar a prova les opcions artístiques. El grup, com a primer públic, hauria de fer servir el seu judici crític i estètic per a ajudar-los a progressar en el treball creatiu i de rendiment, tenint en compte, a més, diversos públics objectiu.

En definitiva, les situacions d'aprenentatge de les arts escèniques han de permetre vincular-se amb les àmplies àrees d'aprenentatge i generar un o més estímuls de creació, actuació o valoració.

Han de recórrer a una o més competències específiques de l'assignatura, incloent-hi una sèrie de tasques complexes, conduir a diferents tipus de producció i donar valor tant al procés com al producte.

Han de donar suport a l'adquisició d'actituds essencials per al desenvolupament artístic, induir lú's dels recursos presentats com a continguts del programa, implicar referents culturals i fomentar lú's d'eines de reflexió.

Amb l'objectiu d'atendre la diversitat d'interessos i les necessitats de l'alumnat, s'incorporaran els principis del disseny universal, la qual cosa ens assegurarà que no hi ha barreres que impedisquen l'accessibilitat física, cognitiva, sensorial i emocional per a garantir la participació i l'aprenentatge.

Finalment, han de permetre al professorat observar el desenvolupament de les competències dels alumnes mitjançant els criteris d'avaluació.

5. Criteris d'avaluació

5.1. Competència específica 1

CE1. Apreciar i argumentar l'aportació de les manifestacions escèniques al patrimoni cultural, participant-hi activament en la recepció a través de diferents canals i valorant la diversitat de tradicions, gèneres i estils estètics.

1r curs	2n curs
1.1 Rebre propostes escèniques diverses, buscant informació complementària a la recepció artística i diferenciar els elements constitutius.	1.1 Rebre propostes escèniques diverses, interpretant-ne els diversos significats i examinant-les des d'un punt de vista crític i estètic.
1.2 Promoure el coneixement i la difusió de les produccions escèniques i argumentar la seua importància com una part fonamental del patrimoni cultural.	1.2 Promoure el coneixement i la difusió de les produccions escèniques i argumentar la seua importància com una part fonamental del patrimoni cultural i vehicle del dret a la llibertat d'expressió.
	1.3 Establir una connexió entre els elements expressius i simbòlics d'una peça escènica i l'impacte que tenen sobre els receptors.

5.2. Competència específica 2

CE2. Analitzar propostes escèniques en contextos històrics diversos des d'un punt de vista crític i estètic, relacionant-ne els components, l'estructura i la finalitat comunicativa amb els aspectes socioculturals.

1r curs	2n curs
2.1 Analitzar una obra escènica o un fragment identificant-ne els elements significatius, a partir de diversos criteris d'apreciació.	2.1 Analitzar una obra escènica o un fragment, identificant-ne els aspectes històrics i socioculturals, fent-hi connexions amb experiències prèvies i utilitzar el vocabulari específic adequat.
2.2 Explorar els possibles significats d'una obra per a proposar-ne una interpretació personal.	2.2 Emetre judicis crítics i estètics, revisar la valoració prèvia de les peces escèniques construint arguments que justifiquen l'apreciació.

5.3. Competència específica 3

CE3. Planificar i crear produccions escèniques individuals i col·lectives mitjançant lú's d'elements, tècniques i processos dels diferents llenguatges artístics a partir d'estímulos diversos, donant expressió concreta a idees, sentiments o emocions, i valorant tant el procés com el resultat final.

1r curs	2n curs
3.1 Aplicar idees per a la creació d'una peça escènica utilitzant elements del teatre, la dansa i altres llenguatges artístics.	3.1 Aplicar idees per a la creació d'una peça escènica a partir d'estímulos diversos utilitzant elements del teatre, la dansa i altres llenguatges artístics.
3.2 Desenvolupar un projecte escènic senzill, partint d'una proposta prèvia, mitjançant un treball col·laboratiu.	3.2 Planificar les diferents fases d'un projecte escènic complex adaptant-ne els recursos disponibles a la intencionalitat creativa.
3.3 Compartir l'experiència creativa de selecció i presa de decisions en funció del missatge que es vol comunicar.	3.3 Compartir l'experiència creativa de selecció i presa de decisions valorant la relació entre la intenció, el procés i la producció.

5.4. Competència específica 4

CE4. I Interpretar obres o peces escèniques de creació pròpia o aliena mitjançant els instruments expressius i comunicatius del cos, la veu, el moviment, el temps i l'espai, fent-hi ús de la memòria sensorial i afectiva personal i del grup.

1r curs	2n curs
4.1 Experimentar amb l'expressió corporal guiada, interactuant amb coordinació cooperant amb els altres.	4.1 Desenvolupar expressions artístiques basades en el cos propi, atenent les dimensions temporal i espacial, aplicant la memòria sensorial i afectiva personal.
4.2 Construir, de manera creativa, un personatge dramàtic, atenent consignes.	4.2 Compondre un personatge dramàtic, des de la identitat pròpia, partint d'un text previ.
4.3 Aplicar la tècnica vocal a la interpretació escènica.	4.3 Enllaçar moviments més complexos, combinant les qualitats dinàmiques i expressives necessàries.
4.4 Incorporar qualitats expressives en seqüències de moviments lligades.	4.4 Interpretar un rol escènic mantenint la coherència amb el contingut i el caràcter expressiu de l'obra.

5.5. Competència específica 5

CE5. Posar en escena produccions artístiques d'un repertori de diferents cultures i períodes històrics cooperant en l'organització dels elements artístics diversos, les fases i l'assumpció de rols.

1r curs	2n curs
5.1 Planificar la representació d'un projecte escènic senzill d'un repertori divers.	5.1 Planificar la representació d'un projecte escènic complex amb una actitud integradora.
5.2 Representar un projecte escènic senzill buscant la inclusió de tots els participants.	5.2 Representar públicament un projecte escènic complex, involucrant tots els participants i mantenint una comunicació cohesionadora i inclusiva.

5.3 Prendre part activament en diferents fases d'una producció escènica, desenvolupant diferents rols, contribuint a aconseguir un procés creatiu eficient, col·laboratiu i integrador.

5.3 Exercir rols diferents en les fases d'un projecte escènic complex implicant-se en el bon desenvolupament del procés i en la consecució d'un producte de qualitat.